

Πόρισμα-φωτιά

Των **Α. ΚΑΝΔΥΛΗ & Φ. ΚΛΑΥΔΙΑΝΟΥ**
politiko@realnews.gr

Τη διαδρομή του μαύρου χρήματος της Novartis από τον τροφοδοτή λογαριασμό που διατηρούσε η φαρμακοβιομηχανία στην Τράπεζα UBS της Ελβετίας προς την Ελλάδα, με τελικούς αποδέκτες «συνεργαζόμενους» γιατρούς, έχουν αποκωδικοποιήσει οι εισαγγελείς κατά της Διαφθοράς. Όπως προκύπτει από τα στοιχεία που περιλαμβάνονται και στο πόρισμα που διαβίβασε στην Εισαγγελία η γενική επιθεωρήτρια Δημόσιας Διοίκησης **Μαρία Παπασπύρου**, από τη Ζυρίχη τα χρήματα κατευθύνονταν προς λογαριασμούς θυγατρικών εταιρειών της πολυεθνικής στην Ελλάδα, όπως η Novartis Consumer Health SA, η Novartis Europharm LTD αλλά κυρίως η Novartis Pharma AG. Από εκεί «μοιράζονταν» ως «δώρα» στους «συνεργαζόμενους» γιατρούς.

Αρχεία-θησαυρός

Σύμφωνα με στοιχεία που προσκόμισε η προστατευόμενη μάρτυρας με την κωδική ονομασία «Κατερίνα Κελέση», η «ταρίφα» για κάθε γιατρό έφτανε τα 2.000 ευρώ για κάθε άρθρο που θα συνέγραφε με απεύθυνση σε συγκεκριμένη κατηγορία ασθενών. Ως αντάλλαγμα, οι γιατροί αυτοί θα έπρεπε να συνταγογραφούν όσο περισσότερα σκευάσματα της εταιρείας ήταν δυνατόν. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει: «Υπήρχαν εποχές και αναφέρονται στην περίοδο 2012 και πριν που η εταιρεία Novartis Ελλάς συγκεντρώνει βιβλιάρια ασθενών όπου, ανεξέλεγκτα και χωρίς λόγο πολλές φορές, χωρίς προηγούμενη ιατρική εξέταση, συνταγογραφούνταν από τους δωροδοκούμενους γιατρούς φάρμακα της εταιρείας...».

Ενας άλλος τρόπος δωροδοκίας γιατρών για υπερευαγογράφηση ήταν τα δικαιώματα που τους καταβάλλονταν για συγγραφή άρθρων σχετικά με συγκεκριμένες κατηγορίες ασθενών. Όπως καταθέτει η μάρτυρας: «Τα άρθρα γράφονταν πολλές φορές από τρίτους κατ' εντολή της εταιρείας και πάντα ήταν ένας τρόπος νομιμοποίησης των δώρων που λάμβαναν οι γιατροί ένεκα της υπερευαγογράφησης. Το μέγιστο της αμοιβής ήταν 2.000 ευρώ ανά περίπτωση... Σε αντίθεση με τις άλλες χώρες, η Novartis Ελβετίας τιμολογούσε τα προϊόντα που παρέδιδε στη Novartis Ελλάς με τιμή πολλαπλάσια. Από το υπερβάλλον αυτό ποσό τροφοδοτείτο ο λογαριασμός Novartis Pharma AG και καταβάλλονταν χρήματα καταρχήν σε ιατρούς (του Δημοσίου και ιδιώτες) και σε υποκομεία ως δόθεν αμοιβή για κλινικές μελέτες οι οποίες ως επί το πλείστον (ποσοστό περίπου 70%) ήταν εικονικές και κάλυπταν δωροδοκίες ιατρών ένεκα υπερευαγογράφησης. Χαρακτηριστικές περιπτώσεις τέτοιων εικονικότητας ήταν οι περιπτώσεις α) του φαρμάκου για την υπέρταση Diovan 2012, για την κλινική μελέτη του οποίου καταβλήθηκε το ποσό των περίπου 4 εκατ. ευρώ.

Για τη συγκεκριμένη περίπτωση παρουσιάστηκαν περίπου 20.000 με 40.000 περιπτώσεις ασθενών, αριθμός εξωπραγματικός σε σχέση με άλλες χώρες της Ευρώπης με πολύ μεγαλύτερο πληθυσμό.

β) Της κλινικής μελέτης STAR, για την οποία καταβλήθηκε συνολικά ποσό 500.000 ευρώ την περίοδο 2011-2012, με δείγμα ασθενών περίπου 6.500. Οι εντολές για την καταβολή των ποσών στους συμμετέχοντες με μελέτες δίνονταν με εντολή των αρμοδίων υπαλλήλων της Novartis Ελλάς, με web banking,

Η γενική επιθεωρήτρια
Δημόσιας Διοίκησης
Μαρία Παπασπύρου

και τα χρήματα διοχετεύονταν πάντα από τον προαναφερόμενο λογαριασμό Novartis Pharma AG απευθείας στους λογαριασμούς των δωροδοκούμενων αποδεκτών. Τα έντυπα (εν ειδεί τιμολογίου) βάσει των οποίων γίνονταν οι πληρωμές στους ιατρούς εν συνεχεία αποστέλλονταν στη μητρική εταιρεία στην Ελβετία και σε σύντομο σχετικά χρονικό διάστημα καταστρέφονταν...».

Το «φακέλωμα»

Από την εξέταση ηλεκτρονικών αρχείων που προσκόμισε ο προστατευόμενος μάρτυρας «Μάξιμος Σαράφης» στην Εισαγγελία κατά της Διαφθοράς στις 17/1/2019 προκύπτει ότι η εταιρεία είχε «φακέλο» με τον κάθε γιατρό, που περιελάμβανε -εκτός από ένα ενημερωτικό για τη συμπεριφορά του προς την εταιρεία- και στοιχεία για τον χαρακτήρα του ή τις προσωπικές του προτιμήσεις. Ανάλογα με το πόσο πρόθυμο ήταν να συνεργαστούν με την εταιρεία, «αξιο-

κές πληροφορίες», «ανάλυση ανταγωνισμού» κ.λπ. Χαρακτηριστικά αναφέρονται κρίσεις όπως: «Του αρέσει πολύ το ποδόσφαιρο και το στοίχημα. Είναι δεκτικός στην πίεση και εύκολα προσεγγίσιμος, είναι αξιόπιστος στις συνεργασίες του, γενικότερα μοιράζει τη συνταγογραφία του βάσει παροχών».

2 Σε άλλο αρχείο που προσκόμισε ο εν λόγω μάρτυρας με όνομα «Πρακτικά συνάντησης ομάδας 20/5/2011» ενδεικτικά αναφέρονται τα κάτωθι:

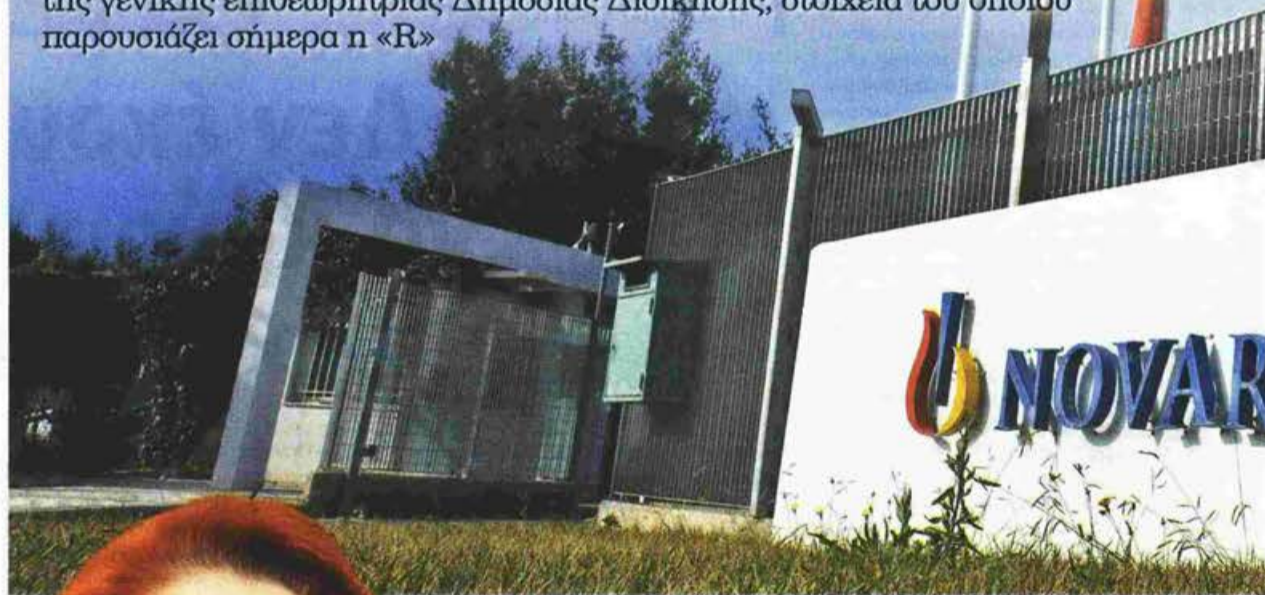
■ «Anticorruption - Compliance Training

Οι κανόνες ελέγχου αναμένεται να γίνουν αυστηρότεροι. Εμείς προσέχουμε τους διακανονισμούς μας και τα δώρα μας, σε ποιο μέρος

NOVARTIS

Βρήκαν τη ροή του

2.000 ευρώ για κάθε άρθρο γιατρού που συνταγογραφούσε φάρμακα της συγκεκριμένης εταιρείας, αρχειοθέτηση-«φακέλωμα» για τους «συνεργάτες», τροφοδοτές λογαριασμούς και έναν θησαυρό στοιχείων φαίνεται ότι εντόπισαν οι εισαγγελείς κατά της Διαφθοράς, όπως προκύπτει από το πόρισμα της γενικής επιθεωρήτριας Δημόσιας Διοίκησης, στοιχεία του οποίου παρουσιάζει σήμερα η «R»

λογούνταν» από Α (οι πολύ πρόθυμοι) έως Γ, που ήταν οι «δύσκολοι». Ενδεικτικά στο πόρισμα αναφέρονται, μεταξύ άλλων:

1 Από μια καταρχήν προσέλαση του ψηφιακού υλικού που έγινε από τη Διεύθυνση Εγκληματολογικών Εργασιών της Ασφάλειας, εντοπίστηκαν αρχεία με όνομα account plan ή accounts development plan. Το καθένα εξ αυτών των αρχείων περιείχε πλήθος φύλλων εργασίας, καθένα εκ των οποίων περιελάμβανε ένα «πλάνο ανάπτυξης πελάτη». Σε κάθε πλάνο εμφανίζονταν συμπληρωμένα κατά περίπτωση στοιχεία, όπως Συγκεκριμένο όνομα ιατρού, γεωγραφική περιοχή, συνταγογραφικές συνήθειες των ιατρών κ.λπ. Το πλάνο ανάπτυξης πελάτη δομείται σε ενότητες όπως «πληροφορίες σχετικά με τον ιατρό», «βασι-

μιλάμε και ποιο ακούω».

■ Targetting

Η διαδικασία έχει ολοκληρωθεί. Όταν περαστούν οι αλλαγές στο Cosmos, να γίνουν και οι διορθώσεις στο territory plan, όσον αφορά την κατηγοριοποίηση των γιατρών.

■ Αγορά και αποτελέσματα

Σύμφωνα με τα μέχρι τώρα στοιχεία υπολογίζουμε πως budgetαρισμένοι γιατροί βρίσκονται στο 50% της απόδοσης των επενδύσεών μας. Πιέζουμε για να έρθουν χωρίτερα τα περιστατικά».

Σε ένα ακόμη αρχείο περιέχονται, μεταξύ άλλων, και στίλκες με τίτλους «όνομα ιατρού», «ims», «αριθμός περιστατικών Rasilez», «σχόλια σχετικά με την παρούσα κατάσταση». Ενδεικτικά αναφέρονται τα κάτωθι στη στίλη με τίτλο «σχόλια σχετικά με την παρούσα κατάσταση»: «Εμπορικός γιατρός, αν δεν συνεχιστεί η επένδυση, θα τα αλλάξει όλα». «Δεν θορυβήθηκε από μελέτη. Θα τα αλλάξει μόνο αν σταματήσει η προώθηση». Τέλος, σε στοιχεία που προσκόμισε ο ίδιος μάρτυρας στην Εισαγγελία στις 17/1/2019 βρέθηκε αρχείο «doctors

payments from 1/1/2014 till 31/12/2014», στο οποίο καταγράφεται λίστα με ονόματα ιατρών αντιστοιχισμένη με ΑΦΜ, bank account, τράπεζα, χρηματικά ποσά, περιγραφή εντολής κ.λπ.

Η «αγαπημένη»

Με βάση αυτά, η Εισαγγελία κατά της Διαφθοράς ζήτησε από την ΤτΕ τη διαβίβαση στοιχείων -από 1/1/2016 και έπειτα- χρηματικών ποσών από τον τραπεζικό λογαριασμό στη UBS Ζυρίχης με εντολέα οποιαδήποτε εταιρεία του ομίλου ή θυγατρική αυτής, όπως ενδεικτικά Novartis Pharma, Novartis Pharma AG, Novartis Consumer Health SA, Novartis Europharm LTD κ.λπ., προς οποιονδήποτε τραπεζικό λογαρια-

μόνο το έτος 2016 το συνολικό κόστος των φαρμάκων της Novartis που συνταγογράφησαν ήταν 33.138.681, ενώ της δεύτερης κατά σειρά μόλις στα 6.855.688.

Τα «πληντήρια»

Ο παραπάνω τρόπος ακολουθείτο για τη δωροδοκία των γιατρών. Για τις «ωφέλιμες» πληρωμές, όμως, σε άλλα πρόσωπα ακολουθείτο διαφορετικός τρόπος. Εταιρείες επικοινωνίας που είχαν ουσιαστικά ως μοναδικό πελάτη τη Novartis. Αυτές, κατά τους εισαγγελείς, αποτελούσαν τα «οχήματα» για να «ασπρίζει» η φαρμακοβιομηχανία το μαύρο χρήμα που έδινε στους «κατάλληλους» ανθρώπους προκειμένου να προωθούν τα συμφέροντά της στη χώρα μας. Μεταξύ αυτών οι εταιρείες Νέες Ιατρικές Εξελίξεις ΕΠΕ και Ιατρικές Εξελίξεις μον/η ΕΠΕ του **Μανώλη Βουλκίδη**, ο οποίος συμπεριλαμβάνεται στα πρώτα 5 μη πολιτικά πρόσωπα που κλήθηκαν από την Εισα-

γενή πληρωνόμενου, απλά έκανα εξημέρητη.

Ερώτηση: Από το έτος 2006 μέχρι το έτος 2013, από τα στοιχεία που έστειλαν οι τράπεζες, προκύπτει ότι μετά από εξουσιοδότηση ή και χωρίς εξουσιοδότηση, προβήκατε σε αναλήψεις χρηματικών ποσών σε μετρητά από λογαριασμούς που τηρούσε στην τράπεζα Alpha Bank και στην Eurobank η εταιρεία Νέες Ιατρικές Εξελίξεις ΕΠΕ, συμφερόντων Βουλκίδη, το σύνολο των ως άνω αναλήψεων ανέρχεται περίπου στο ύψος του 1.160.000 ευρώ. Τι εξήγησε έχετε να δώσετε γι' αυτό;

Απάντηση: Δεν προέβην σε καμία παράνομη πράξη. Τα χρήματα πάντοτε τα απέδιδα στον κ. Βουλκίδη και στη σύζυγό του, που ήταν συνέταροι.

Ερώτηση: Δεν σας φάνηκε περίεργο το γεγονός ότι ο Βουλκίδης και η σύζυγός του δεν σας είχαν δώσει εντολή να καταθέσετε τα ποσά σε τραπεζικούς λογαριασμούς;

Απάντηση: Όχι, δεν μου φάνηκε περίεργο, γιατί θεωρούσα ότι εξυπηρετούσα ανάγκη της εταιρείας τους...».

Στη δικογραφία που έχουν αποστείλει οι εισαγγελείς στη Βουλή περιλαμβάνονται και χειρόγραφες σημειώσεις του Βουλκίδη, όπου αναγράφονται ποσά από το 2009 έως το 2014 και στο τέλος αναφέρεται: «Συνολική αξία τιμολογίων: 1.049.000. Ελαβε συνολικά: 433.000».

Η «χρυσή» τετραετία

Επιπλέον, ο ειδικός επιστήμονας που συνδράμει την Εισαγγελία κατά της Διαφθοράς, μετά την επεξεργασία εγγράφων που κατασχέθηκαν από την επιχείρηση του Βουλκίδη και στοιχείων λογαριασμών που απέστειλαν οι τράπεζες, προσωπικών και εταιρικών, παρατηρεί ότι τις μεγαλύτερες συναλλαγές με τη Novartis τις πραγματοποίησε τα έτη 2009-2012. Συγκεκριμένα, όπως αναφέρει, την τριετία 2006-2008 κόπηκαν από τη Νέες Ιατρικές Εξελίξεις ΕΠΕ 7 τιμολόγια συνολικής αξίας 28.850 ευρώ, ενώ τα έτη 2009, 2010, 2011 και 2012 εκδόθηκαν 73 τιμολόγια ύψους 933.963 ευρώ. Την επόμενη χρονιά, δε, το 2013 δηλαδή, εκδόθηκε ένα μόνο τιμολόγιο από τη συγκεκριμένη εταιρεία προς τη Novartis, ενώ από την Ιατρικές Εξελίξεις μον/η ΕΠΕ τρία τιμολόγια αξίας 161.500 ευρώ.

Ο ειδικός επιστήμονας επισημαίνει ακόμη ότι οι μεγαλύτερες αναλήψεις έγιναν το 2011 και ανέρχονται σε 285.385 ευρώ.

Να σημειωθεί ότι τη συγκεκριμένη χρονιά εγκρίθηκε, τιμολογήθηκε και ορίστηκε η αποζημίωση για το σκεύασμα Gilenya με διαδικασίες-εξηρές, όπως καταθέτουν οι μάρτυρες, που κράτησαν μόλις έναν μήνα. Το σκεύασμα αυτό, μάλιστα, αποτελούσε, σύμφωνα με τον τότε πρόεδρο και διευθύνοντα σύμβουλο της εταιρείας **Αρνουντ Πλους Βαν Αμστελ**, «την υψηλότερη προτεραιότητα» και μια «ιδιαίτερη περίπτωση». Σύμφωνα με εσωτερική ενημέρωση που έγινε στις 15/7/2011 σε στελέχη της εταιρείας και η οποία έχει καταγραφεί σε βίντεο που εμπεριέχεται στη δικογραφία, ο Βαν Αμστελ, αναφερόμενος στο Gilenya, συγχαίρει το Τμήμα Ρυθμιστικών Θεμάτων της Novartis Ελλάς, καθώς, όπως τους λέει, «1) καταφέρατε την καταχώριση σε χρόνο ρεκόρ, όχι μέσα σε μήνες, αλλά μόνο σε τρεις εβδομάδες και 2) να πάρτε μια προβλεπόμενη τιμή, έτσι ώστε να μπορούμε να ξεκινήσουμε να πουλάμε και να μην πρέπει να περιμένουμε μέχρι το επόμενο ανώτατο όριο τιμών... Η σφραγίδα του Gilenya για το κοντινό μέλλον είναι πολύ μεγάλη... Μέχρι το 2016 αυτό είναι από το πενταετές πλάνο, το 2016 θα φτάσει τα 62 εκατομμύρια, άρα θα είναι μια πολύ, πολύ μεγάλη μάρκα για εμάς. Κι αν δείτε την εξέλιξη της εταιρείας γενικότερα, χάρη στο Gilenya, θα έχουμε απότομη αντί για γρήγορη ανάπτυξη. Και μέχρι τότε θα είναι η μεγαλύτερή μας μάρκα...».

σμό διατηρεί στην ελληνική επικράτεια οποιοδήποτε φυσικό και νομικό πρόσωπο (εισερχόμενα εμβάσματα).

Τα εγκώρια τραπεζικά ιδρύματα διαβίβασαν αυτά τα στοιχεία, τα οποία περιελάμβαναν μεταφορές χρηματικών ποσών από την ελβετική τράπεζα UBS Ζυρίχης και με εντολέα κυρίως την εταιρεία Novartis Pharma AG. Αποδέκτες των εμβασμάτων ήταν φυσικά και νομικά πρόσωπα που διατηρούν τραπεζικούς λογαριασμούς στην Ελλάδα. Ενδεικτικά ελέγχθηκαν 1.039 ΑΜΚΑ φυσικών προσώπων, ως επί το πλείστον γιατρών, και ζητήθηκαν τα στοιχεία της ηλεκτρονικής συνταγογράφησης φαρμάκων που έκαναν σε ασφαλισμένους του ΕΟΠΥΥ. Συγκεκριμένα, ζητήθηκε τα στοιχεία να περιέχουν το συνολικό κόστος των συνταγών του μήνα, το πλήθος σκευασμάτων, καθώς και την ανάλυσή τους ανά φαρμακευτική εταιρεία και φάρμακο. Επίσης, όσον αφορά τις εταιρείες, να εμφανίζονται το πλήθος σκευασμάτων και το κόστος τους για τις 10 πρώτες εταιρείες και σε όγκο και σε αξία. Και νικητής φυσικά αναδείχθηκε η Novartis. Ενδεικτικό αυτού είναι ότι

γελία κατά της Διαφθοράς να δώσουν εξηγήσεις ως ύποπτοι τέλεσης αξιόποινων πράξεων. Ο ίδιος αρνείται τη διάπραξη οποιασδήποτε αξιόποινης πράξης. Στο συγκεκριμένο πρόσωπο, όμως, γίνεται ειδική αναφορά και στο διαβιβαστικό που απέστειλε το FBI στην εισαγγελία κατά της Διαφθοράς **Ελένη Τουλουπάκη** τον Δεκέμβριο του 2017. Κατά τους Αμερικανούς, «μεταξύ 2009 και 2014 ο Βουλκίδης ήταν η βασική εταιρεία που ξέπλενε χρήματα για το τμήμα πρόσβασης αγοράς της Novartis. Ο Βουλκίδης είχε μια μικρή εταιρεία και παρείχε απατηλές υπηρεσίες ή εξέδιδε αυξημένα τιμολόγια για τη Novartis».

Σύμφωνα με καταθέσεις μαρτύρων, προστατευόμενων και μη, έγγραφα που κατασχέθηκαν από τις εταιρείες του και στοιχεία από το άνοιγμα των τραπεζικών του λογαριασμών, φαίνεται να νομιμοποιούσε το μαύρο χρήμα μέσω ανύπαρκτων διαφημίσεων που «εξοφλούσαν» με εικονικά τιμολόγια. Τα χρήματα για τις δόθεν διαφημίσεις τα κατάθετε η Novartis στους λογαριασμούς του και από εκεί δικά του άνθρωπος τα «σέκωνε» και του τα παρέδιδε μετρητά στο χέρι. Από τα παραστατικά που έχουν συγκεντρωθεί την περίοδο 2006-2013 έγιναν, πάντα από τον ίδιο, αναλήψεις ύψους 1.160.000 ευρώ.

Εξεταζόμενο, ωστόσο, το εν λόγω πρόσωπο από τους εισαγγελείς, υποστήριξε ότι:

«Εξυπηρετούσα τον Μανώλη Βουλκίδη όχι σαν υπάλληλος αλλά σε κάποιες άλλες δουλειές που μου ανέθετε, ενδεικτικά αναφέρω πως πήγαινα κατόπιν εντολής του σε τράπεζες. Γι' αυτές τις δουλειές